

2018

MVO jaarverslag 2018

Wilco Beheer BV

People | Planet | Profit

Wilco
BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN - LOCATIE ZUTPHEN

Bariet Ten Brink
BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Wilco
BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

Voorwoord

Verantwoord ondernemen zit in het hart van ons bedrijf; in de omgang met elkaar, met onze klanten én met het milieu en onze leefomgeving. Wij nemen onze verantwoordelijkheid serieus en beogen telkens weer een goede balans tussen people, planet en profit bij al onze bedrijfsbeslissingen. Met het verkleinen van onze CO₂ voetafdruk willen wij een bijdrage leveren aan het tegengaan van klimaatverandering.

Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- ✓ Samenwerken is meer dan samen werken. Korte communicatielijnen tussen directie en werkvloer en een collectieve werkhouding om gezamenlijk de beste prestatie te leveren vanuit de teamgedachte, waarbij niemand onderdoet voor de ander.
- ✓ Technology driven middels investeringen gericht op verdere verbetering van snelheid, effectiviteit en efficiency met een hoogwaardige productkwaliteit als basisvoorwaarde.
- ✓ Onafhankelijke bedrijfspositie, waarbij wij afstand nemen van de groepsvorming binnen de grafische branche. Geeft ons meer invloed op het realiseren van een financieel gezonde positie en garandeert bij de klant - gevoelsmatig - meer vertrouwen in de continuïteit van de relatie.
- ✓ Als schoon bedrijf opereren. Voorkomen dan wel beperken van milieubelasting, CO₂ emissie en hinder door onze bedrijfsvoering.

Onze missie

Het verantwoord en winstgevend vervaardigen van boeken en tijdschriften voor relaties in het binnen- en buitenland, waarbij de belangen van alle stakeholders zo goed mogelijk behartigd worden. De focus van onze klantenportfolio is gericht op uitgeverijen in het wetenschappelijke, educatieve en literaire segment.

Onze doelen

- 1. Gezond financieel resultaat gebaseerd op efficiency en productiviteit.*
- 2. Meer bewustwording omtrent productkwaliteit, kosten, veiligheid en gezondheid, milieu en leefomgeving.*
- 3. Reductie CO₂ emissie door inzet duurzame energie en besparingsmaatregelen.*
- 4. Reductie CO₂ emissie en fijnstof eigen goederenvervoer en zakelijk vervoer (keuze voor elektrische vervoersmiddelen).*
- 5. Minder gevaarlijk afval.*
- 6. Minimale VOS-emissie.*

Verantwoord ondernemen vraagt om transparantie. U mag erop vertrouwen dat wij ons niet beter voordoen dan wij daadwerkelijk zijn. Middels dit jaarverslag willen wij verantwoording afleggen over onze MVO-prestaties. Door de verschillende certificaten wordt ons managementsysteem met regelmaat getoetst door externe, onafhankelijke auditoren van geaccrediteerde certificatie-instanties. Ons inziens biedt dit voldoende waarborg voor de objectiviteit en juistheid van informatie opgenomen in dit verslag.

Robert Jan de Rooij,
DGA

Frank van Zijl,
algemeen directeur

William Schuring
adjunct directeur

Inhoud

Pagina	Hoofdstuk
	1 Profiel
4	1.1 Organisatie
4	1.2 Bedrijfsprocessen
4	1.3 Kwaliteitsbeleid
5	1.4 Onze certificaten
5	1.5 Verslagleggingsprofiel
6	2 MVO 2018 in vogelvlucht
8	3 People
8	3.1 Medewerkers
8	3.2 Opleiding en training
8	3.3 Gezondheid en vitaliteit
9	3.4 Veiligheid
9	3.5 Maatschappelijke betrokkenheid
10	4 Planet
10	4.1 Energie
10	4.1.1 Elektriciteit
10	4.1.2 Energie voor gebouwverwarming (aardgas)
11	4.2 Drinkwater en afvalwater
12	4.3 Emissies naar de lucht
12	4.3.1 VOS emissie door isopropylalcohol
12	4.3.2 VOS emissie door oplosmiddelhoudende reinigingsmiddelen
13	4.3.3 Emissie door ozonlaag afbrekende stoffen en gefluoreerde broeikasgassen
13	4.4 Grondstoffen
13	4.5 Gevaarlijk afval
14	4.6 Bedrijfsafval
14	4.7 Vervoer
14	4.7.1 Goederenvervoer
15	4.7.2 Zakelijk verkeer en woon-werkverkeer
15	4.8 CO2 emissie
16	4.9 Ongewone voorvallen en controle door bevoegd gezag
17	5 Vooruitblik 2019 en verder

1. Profiel

1.1. Organisatie

Drukkerij Wilco BV, Wilco Art Books BV, Wilco Zutphen BV en Bariet Ten Brink BV zijn 100% dochterondernemingen van Wilco Beheer BV (hierna te noemen: Wilco).

In totaal heeft Wilco ± 430 fte aan werknemers in dienst. Directie wordt gevormd door de heren R.J. de Rooij (DGA), F. van Zijl en W. Schuring. Wilco is lid van het Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemingen. Dhr. F. van Zijl neemt deel in de KVG O Ledenraad, segment grote bedrijven. Sinds 2018 is Wilco partner van MVO Nederland.

*Wilco BV
Vanadiumweg 6+9
3812 PX Amersfoort
KvK 31014193
T. +31 (0)88-1105 500
E. info@wilco.nl*

*Bariet Ten Brink BV
Eekhorstweg 1
7942 JC Meppel
KvK 57155399
T. +31 (0)88-1105 400
E. tb@bariet-tenbrink.nl*

1.2. Bedrijfsprocessen

Wilco is een offsetdrukkerij in plano offset (vellendruk) en rotatie-offset, voornamelijk werkzaam voor uitgeverijen. Drukkerij Wilco en Wilco Zutphen zijn gespecialiseerd in hoogwaardige boeken en Bariet Ten Brink in tijdschriften. Onder Wilco Art Books leveren wij kwalitatief hoogstaande kunst-, museum- en fotografieboeken in nauwe samenwerking met musea, kunstenaars, kunstgalerieën, fotografen en grafisch vormgevers. Wij houden alles in eigen hand: van verkoop tot order, van prepress tot drukwerk en van afwerking tot distributie. Drukwerk wordt in onze eigen binderij afgewerkt tot gehechte, genaaid of garenloos gebrocheerde en hard gebonden producties. In koudlijm, hotmelt of PUR en met een papieren dan wel linnen band. Lamineren met een uitgebreide keuze in laminaat en (spot) UV lakken wordt in eigen huis verzorgd; gespecialiseerde veredeling en afwerking geschiedt bij derden. Verzending vindt plaats middels eigen goederenvervoer en transporteurs. Onze totale productieomvang is ca. 30.000 ton papier per jaar.

*Wilco Zutphen BV
Estlandsestraat 1
7202 CP Zutphen
KvK 66854822
T. +31 (0)88-1105 600
E. info@wohrmann.nl*

1.3. Ons kwaliteitsbeleid

Wij willen een grafisch productiebedrijf zijn dat:

- ✓ klantgericht werkt, waarbij de afgesproken productkwaliteit wordt geleverd;
- ✓ efficiënt, snel en productgericht werkt om (inter)nationaal concurrerend te zijn;
- ✓ bewust handelt met betrekking tot mens en milieu;
- ✓ medewerkers uitdagend werk biedt in een slagvaardige organisatie.

Onze strategie is gebaseerd op behoud van voldoende productiecapaciteit binnen Nederland, opdat uitgeverijen niet naar het buitenland gaan en efficiencyvergroting ten bate van een positief bedrijfsresultaat. Onze marktbenadering kenmerkt zich door:

- ✓ Slagvaardig (blijven) inspelen op de marktvaart naar zeer korte levertijden.
- ✓ Focus op verdere kwaliteitsverbetering om de productkwaliteit op of boven het door de markt vereiste niveau te houden. ISO 12647-2, 12647-7 en 9001:2015 zijn onze standaard normen.
- ✓ Volledig productieproces van tijdschriften, paperbacks en hard gebonden boeken onder ons eigen dak. Hierdoor zijn wij beter in staat korte doorlooptijden en een hoog kwaliteitsniveau te realiseren.

- ✓ Streven naar langdurige samenwerkingsrelaties met duidelijke voordelen voor de klant op het gebied van snelheid en betrouwbaarheid in levering, productkwaliteit, flexibiliteit, korte communicatielijnen en een scherpe prijs/kwaliteitsverhouding, waarbij wij niet meegaan met de - buitenlandse- prijsdruk.
- ✓ No nonsens en familiale klantbenadering op directieniveau, waardoor wij in de gelegenheid zijn om diep in de organisatie van de klant te kijken.

Om financieel gezond te blijven - nu en in de toekomst - beogen wij omzetgroei en -diversificatie, maar ook efficiencyverbetering en kostenbeheersing. Investerings moeten een meerwaarde opleveren voor de bedrijfsvoering op het gebied van snelheid, effectiviteit, efficiency en kwaliteit van de organisatie en onze medewerkers. De komende jaren staan in het teken van verdere optimalisatie van onze bedrijfsprocessen en reductie van (faal)kosten.

Samen met ons beleid op het gebied van people en planet - zie hoofdstuk 3 en 4 - kunnen wij de belangen van onze klanten, onze medewerkers en overige belanghebbenden zo goed mogelijk behartigen, opdat de continuïteit van alle drie de bedrijven in gezamenlijkheid gewaarborgd kan worden.

1.4. Onze certificaten

- ✓ ISO 9001:2015 kwaliteitsmanagementsysteem
- ✓ ISO 14001:2015 milieumanagementsysteem (uitgezonderd Bariet Ten Brink BV)
- ✓ ISO 12647-2 colourmanagement vellenoffset
- ✓ ISO 12647-7 colourmanagement prepress
- ✓ FSC® en PEFC™ garanderen dat hout(pulp) afkomstig is uit duurzaam beheerd bos
- ✓ CO₂ neutraal ter compensatie van de CO₂ emissie

1.5. Verslagleggingsprofiel

Dit MVO-jaarverslag beschrijft onze belangrijkste prestaties van het jaar 2018 op het gebied van people, planet en profit. Het betreft alle bedrijfsactiviteiten van Wilco op de locaties in Amersfoort, Meppel en Zutphen exclusief transport door derden. Bedrijfsactiviteiten die in onze opdracht bij andere bedrijven op andere locaties plaats vinden, vallen hierbuiten.

Prestaties 2018 zijn weergegeven per bedrijf en/of cumulatief met een vergelijking ten opzichte van 2017. Beoogd wordt om jaarlijks een MVO-jaarverslag uit te brengen.

Neem voor meer informatie contact op met:

*William Schuring
E. wschuring@wilco.nl*

2. MVO 2018 in vogelvlucht

✓ Groeps certificering ISO 9001 en ISO 14001

In juni 2018 heeft Wilco met al haar dochterondernemingen het ISO 9001:2015 certificaat behaald. Tevens is het ISO 14001:2015 certificaat behaald voor Drukkerij Wilco, Wilco Zutphen en Wilco Art Books.

✓ Wilco Zutphen

Per 1 oktober 2016 zijn alle aandelen van Koninklijke Wöhrmann - onderdeel van de Franse multinational Groupe CPI - overgenomen. In 2017 is het machinepark sterk gemoderniseerd, waarmee Zutphen gelijk aan Meppel een prachtige productielocatie is geworden. In 2018 is een nieuwe snipperafzuiginstallatie voorzien van filterkast en brikettenpers voor afgevangen stof geplaatst. Met twee loading docks en vijf nieuwe perscontainers inclusief weegbrug is het investeringsprogramma afgerond. Wöhrmann opereert sinds 1 januari 2018 onder de naam Wilco.

✓ Investerings

Gelijk aan 2016-2017 is ook in 2018 een uitgebreid investeringsprogramma uitgevoerd. Vanuit oogpunt van standaardisatie zijn alle plano offsetpersen vervangen voor Heidelberg XL drukpersen: in 2018 zijn de laatste KBA drukpersen binnen Bariet ten Brink uitgefaseerd. Wilco Art Books produceert hoogstaande kwaliteitsboeken, waarbij toepassing van vernis vanwege vergelijking niet aan de orde is. Daarom is in 2017-2018 keuze gemaakt voor investering in twee Heidelberg XL LED UV drukpersen.

Gedane investeringen in de binderij hebben het mogelijk gemaakt om drukwerkveredeling, afwerking van boekproducties en postale verzending voor het merendeel in eigen huis te houden. Deze strategische keuzes pakken goed uit voor onze efficiency, beheersing van doorlooptijden en hoogwaardige productkwaliteit. Daarentegen hebben deze keuzes ook een impact op onze CO₂ voetafdruk: meer productiebewerkingen vragen meer energie en genereren meer afval.

✓ IPA-vrij drukken

Isopropylalcohol (IPA) is een vluchtige organische stof. Door onze investeringskeuze voor Heidelberg XL drukpersen draaien wij IPA-vrij op alle conventionele machines. Op UV LED machines wordt IPA-gereduceerd gedraaid met ± 3% IPA, een bewuste keuze om kwaliteitsproblemen te voorkomen. Timson rotatiepers draait eveneens IPA-vrij. Hiermee is VOS-reductie voor ons geen issue meer.

✓ Minder gevaarlijk afval

In januari 2018 hebben wij de overstap gemaakt van Kodak naar Fuji voor een groepsbrede vervanging van alle plaatbelichters vanwege end-of-life cycle. Door hogere output van de nieuwe plaatbelichters zijn er minder machines nodig. Met de keuze voor positief i.p.v. negatief plaat is de standtijd van het ontwikkelbad verlengd. Door toepassing van Metafix pH control wordt plaatchemie na neutralisatie geloosd; na Drukkerij Wilco zijn ook Wilco Zutphen en Bariet Ten Brink in 2018 hierop overgestapt. Dit betekent aanzienlijk minder gevaarlijk afval.

✓ Energiebesparing

Wilco met haar dochterondernemingen valt onder de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) die als doel heeft 20% lager Europees energieverbruik in 2020. Vanuit de verplichting tot een EED-audit is een energiebesparingsonderzoek uitgevoerd voor Drukkerij Wilco (2015, Stichting Stimular), Wilco Zutphen (2018, Stichting Stimular) en Bariet Ten Brink (2018, Klimaatroute.nl).

Op grond hiervan wordt binnen Wilco gewerkt aan het stapsgewijs verkleinen van onze CO₂ voetafdruk. Zo zijn in 2017-2018 onderstaande energiebesparende maatregelen genomen:

- Energiezuinige led verlichting in productie in Amersfoort en Zutphen (medio 2017).
- Energiezuinige led buitenverlichting in Amersfoort (2017).
- Bewegingssensoren in niet-werkruimten in Meppel (2018).
- Ventilatie met hergebruik/recirculering van warme lucht in Zutphen; middels kleppen wordt warme lucht tijdens koude periodes het pand ingeblazen en niet meer naar buiten afgevoerd (2018).
- Nieuwe loading docks, voorheen niet-geïsoleerde roldeuren, in Zutphen (2018).
- 4 nieuwe HR-107 CV ketels cascade geschakeld in Meppel (2018).
- Na-isolatie 200 m² dak middels aanpassing en vernieuwing dakbekleding in Meppel (2018).

In 2018 is opnieuw een subsidieaanvraag voor plaatsing zonnepanelen in Amersfoort ingediend, maar deze is niet gehonoreerd.

✓ Vervoersefficiency

Sinds 2017 hebben wij hard gewerkt aan verbetering van onze vervoersefficiency. Betere afstemming van de productieplanning op overnight transport heeft het aantal directe ritten beperkt. De transportefficiency van onze eigen vrachtwagens is merkbaar verbeterd door combinatievervoer tussen de locaties onderling met een zo hoog mogelijke beladingsgraad.

Boeken worden binnen Nederland veelal geleverd aan CB in Culemborg, die zorg draagt voor verdere distributie naar verkooppunten als boekhandels of direct naar de consument. In 2017 zijn wij met CB een regeling overeengekomen met een positieve impact voor hun CO₂ voetafdruk door minder "loze kilometers". Sindsdien rijdt CB dagelijks met één retourrit vanuit Noord-Nederland langs Meppel en Amersfoort om gereed product bestemd voor CB op te halen; een tweede retourrit komt vanuit Oost-Nederland langs Zutphen. Op beide ritten hebben de wagens in 90% van de gevallen een beladingsgraad van (vrijwel) 100%.

Vanuit de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) is in 2018 de verplichte vervoersaudit op holding niveau uitgevoerd. Mogelijke maatregelen voor minder CO₂ uitstoot zijn in kaart gebracht, maar slechts in zeer beperkte mate haalbaar voor ons. Centralisatie van functies in Amersfoort met Wilco Zutphen en Bariet Ten Brink als productielocaties resulteert nu eenmaal in meer woon-werkkilometers. De panden in Amersfoort en Zutphen zijn ons eigendom, waardoor verhuizing evenmin aan de orde is. Mogelijke maatregelen voor goederenvervoer bieden evenmin aanknopingspunten. Vanzelfsprekend continueren wij ons beleid omtrent zakelijk vervoer met gebruikmaking van elektrische vervoersmiddelen in hybride uitvoering of 100% elektrisch óf anderszins energiezuinig met label A. Ook ons beleid omtrent nieuwe vrachtwagens met Euro 6 motoren of hoger wordt gecontinueerd.

3. People

Medewerkers zijn het menselijk kapitaal van ons bedrijf. Wij willen mensen uitdagend werk bieden in een slagvaardige organisatie. Investering op het gebied van opleiding, veiligheid, gezondheid en welzijn is onze sociale verantwoordelijkheid. Voldoen aan geldende wet-&regelgeving is vanzelfsprekend.

Onze doelen

1. *Investering in training: vakmensen, meer efficiency, betere productkwaliteit.*
2. *Competentiemanagement.*
3. *Reductie kortdurend verzuim met 10%.*
4. *Geen letselongevallen.*

3.1. Medewerkers

	Wilco	BTB	Wilco Zutphen	Totaal 2018	Totaal 2017
aantal fte per 31 december	229.0	124.2	76.6	429.8	454.6
% man	88.2	90.5	92.2	89.4	90.1
% vrouw	11.8	9.5	7.8	10.6	9.9
% leeftijdsgroep 15-30 jaar per 31 december	6.1	5.5	7.8	6.2	5.1
% leeftijdsgroep 30-45 jaar per 31 december	22.3	26.8	14.3	22.2	24.2
% leeftijdsgroep 45-67 jaar per 31 december	71.6	67.7	77.9	71.6	70.7
aantal fte in dienst	27.0	4.0	7.0	38.0	85.0 ¹⁾
aantal fte uit dienst	25.0	19.7	33.0	77.7	57.8
aantal medewerkers met minder kansen op arbeidsmarkt ²⁾	1	1	2	4	3

1) A.g.v. fusie tussen Drukkerij Bariet uit Steenwijk en Ten Brink in Meppel in december 2016 zijn alle medewerkers in dienst gekomen van Bariet Ten Brink.

2) Hieronder vallen Wajong medewerkers, WIA medewerker, medewerkers die via UWV uit een bijstandssituatie komen en/of oudere medewerkers, waarvoor loondispensatie geldt.

3.2. Opleiding en training

	Wilco	BTB	Wilco Zutphen	Totaal 2018	Totaal 2017
aantal medewerkers die opleiding heeft gevolgd	43	20	31	94	132
aantal leerling- en stageplaatsen ^{excl. snuffelstages}	0	0	1	1	1

Ons investeringsprogramma heeft geresulteerd in machinetraining, echter op minder uitgebreide schaal dan in 2017. Veilig rijden op heftrucks borgen wij middels rijvaardigheidstraining, extern of in-company georganiseerd. Onze BHV-organisatie houden wij op niveau met een jaarlijkse herhalingstraining. Binnen Wilco Zutphen is de Technische Dienst versterkt met een BBL-medewerker (Beroeps Opleidende Leerweg).

3.3. Gezondheid en vitaliteit

Wij willen onze medewerkers goede arbeidsomstandigheden bieden op het gebied van gezondheid en welzijn. Wij zijn dan ook alert op mogelijke risico's op gezondheidsschade als gevolg van schadelijk geluid, ergonomische (over)belasting en blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Hiertoe worden de benodigde investeringen gedaan en maatregelen genomen. Wij streven actief naar 'liever aangepast aan het werk dan ziek thuis'. Met name het VVC, ons eigen verzend- en verpakkingscentrum in Amersfoort, biedt vaak mogelijkheden om medewerkers een alternatief te bieden.

	Wilco	BTB	Wilco Zutphen	Totaal 2018	Totaal 2017
aantal verzuimmeldingen	216	132	57	405	324
% verzuim totaal	4.1	6.7	5.0	5.3	3.7
% kortdurend verzuim ≤ 5 dagen <small>t.o.v. totaal aantal verzuimmeldingen</small>	9.8	40.2	31.6	22.8	54.0
% middellang durend verzuim > 5 en ≤ 30 dagen <small>t.o.v. totaal aantal verzuimmeldingen</small>	31.2	40.9	47.4	36.6	32.9
% langdurend verzuim > 30 dagen <small>t.o.v. totaal aantal verzuimmeldingen</small>	59.0	18.9	21.0	40.6	13.1

In 2018 was het gemiddelde ziekteverzuim in de grafische industrie 5.0% met een sterke variatie qua grootte van het bedrijf; bij grote bedrijven (> 100 werkzame personen) lag het verzuim bijna 3x zo hoog als bij kleine bedrijven (< 10 werkzame personen). In 2018 ligt ons totaal verzuim net iets boven het branchegemiddelde, terwijl dit in 2017 nog beduidend daaronder lag. Vooral het langdurend verzuim baart ons zorgen, maar is onlosmakelijk verbonden met de vergrijzing van ons personeel. Ons machinepark is modern, veilig en ergonomisch; biedt (vrijwel) geen mogelijkheden meer tot arbotechnische verbetering. Duurzame inzetbaarheid heeft zeer zeker onze aandacht; in 2019-2020 krijgt dit onderwerp concreet invulling.

3.4. Veiligheid

Wij willen onze medewerkers een veilige werkomgeving bieden om bedrijfsongevallen, al dan niet resulterend in persoonlijk letsel, te voorkomen. Wij zijn alert op onveilige arbeidssituaties en nemen maatregelen om deze te voorkomen of onmiddellijk op te heffen. Er wordt voorzien in training - m.n. veilig rijden en werken met intern transportmaterieel - en instructies om het werk veilig te kunnen uitvoeren.

	Wilco	BTB	Wilco Zutphen	Totaal 2018	Totaal 2017
aantal letselongevallen met verzuim	1	4	1	6	2
aantal letselongevallen zonder verzuim	2	0	1	3	8
controle op handhaving door Inspectie SZW	nee	nee	nee	-	-

Desondanks hebben zich in 2018 in totaal 9 letselongevallen voorgedaan, waarvoor in alle gevallen behandeling door een BHV-er of arts volstond; gelukkig geen ziekenhuisopname en blijvend letsel. Inschakeling van de Inspectie SZW is niet aan de orde geweest. Waar nodig en mogelijk zijn maatregelen genomen om dit soort gevaarlijke situaties te voorkomen.

3.5. Maatschappelijke betrokkenheid

Bij gelegenheid bieden wij sponsoring in natura door het verzorgen van boekproducties etc. voor maatschappelijk betrokken organisaties en initiatieven, waarmee wij ons verbonden voelen.

4. Planet

Wij zijn ons bewust van de milieu-impact van onze bedrijfsactiviteiten en nemen onze verantwoordelijkheid met betrekking tot onze leefomgeving serieus. Wij opereren als schoon bedrijf om milieubelasting en hinder zoveel mogelijk te beperken. Wij beogen duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Door onze CO₂ voetafdruk zo klein mogelijk te maken, willen wij een bijdrage leveren aan het tegengaan van klimaatverandering. Drukkerij Wilco en Wilco Zutphen kennen een lange historie - sinds eind jaren negentig - van ISO 14001 certificering. Drukkerij Wilco produceert sinds 1 juli 2011 CO₂ neutraal middels inkoop van groene stroom en compensatie van de resterende CO₂ uitstoot. Sinds 1 januari 2018 geldt dit ook voor Wilco Zutphen.

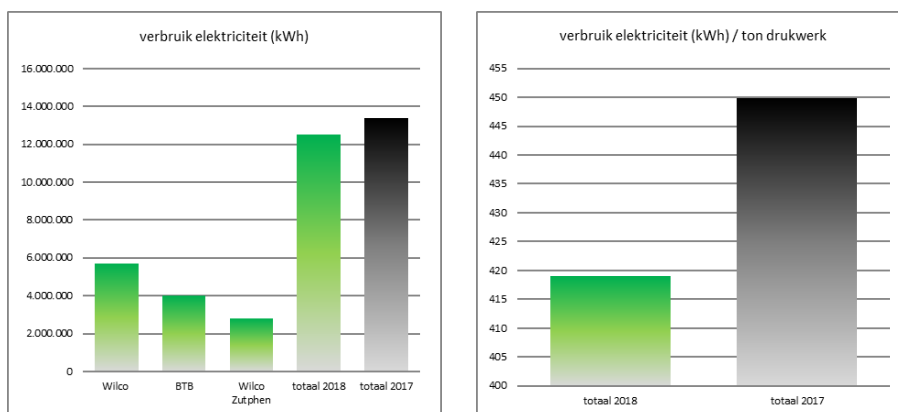
Onze doelen

1. *Energiebesparing.*
2. *Inzet duurzame energie.*
3. *Reductie CO₂ emissie door betere vervoer efficiëntie van eigen goederenvervoer.*
4. *Reductie gevaarlijk afval.*
5. *Reductie VOS emissie.*

4.1. Energie

4.1.1. Elektriciteit

Wij kopen groene stroom afkomstig van buitenlandse waterkrachtcentrales in voor Drukkerij Wilco en Wilco Zutphen. Voor Bariet Ten Brink is dit nog grijze stroom; bij afloop van het huidige energiecontract in 2019 wordt dit vanzelfsprekend omgezet naar groene stroom.

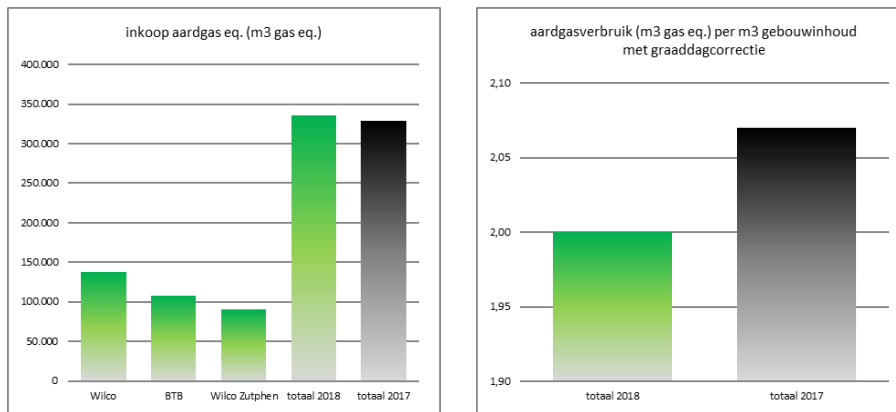
In 2018 is de energie-efficiency per tonnage papier met ca. 7% verbeterd bij 0.3% groei in productie-omvang. Vooral de keuze voor energiezuinige led verlichting ter vervanging van conventionele TL-verlichting bij Drukkerij Wilco en Wilco Zutphen heeft een groot positief effect qua energiebesparing.

4.1.2. Energie voor gebouwverwarming (aardgas)

Drukkerij Wilco heeft een koude-warmteopslagsysteem; energie wordt opgeslagen in de bodem voor gebouwverwarming en -koeling. Hierdoor wordt substantieel minder gebruik gemaakt van fossiele brandstof (aardgas), waardoor onze CO₂ voetafdruk wordt verkleind. In totaal is 137.778 m³ aardgas equivalent aan warmte en koude opgewekt, terwijl 137.485 m³ aardgas is ingekocht. Met andere woorden ... 50% van de energie benodigd voor gebouwverwarming en -koeling wordt door ons zelf opgewekt, een CO₂ besparing van 260 ton in 2018. In Meppel en Zutphen wordt uitsluitend aardgas gebruikt voor gebouwverwarming.

Energieverbruik voor gebouwverwarming is mede afhankelijk van aantal bedrijfsuren. De bedrijven kennen een 24-uurs productie; drukkerij en binderij werken in 3-ploegendienst. Tevens spelen weersinvloeden - buitentemperatuur - een rol; dit is gecorrigeerd middels graaddagen. ¹⁾

1) Een graaddag wordt gedefinieerd als referentietemperatuur (18 °C) minus de gemiddelde temperatuur over de gehele dag gemeten bij het KNMI in De Bilt, geminimaliseerd op 0. Bij een gemiddelde dagtemperatuur van 10 °C kent de dag een equivalent van 8 graaddagen. Bij een gemiddelde dagtemperatuur van 20 °C is het aantal graaddagen 0 (er is geen ruimteverwarming nodig).

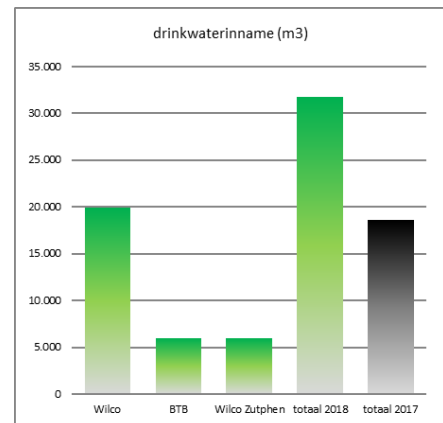

Wilco Zutphen is energetisch efficiënt qua aardgasverbruik met een index van 0,96 m³ aardgas per m³ gebouwinhoud. Dit ligt beduidend lager dan Drukkerij Wilco (3,35 m³/m³) en Bariet Ten Brink (2,17 m³/m³) en heeft dus een positieve impact op totale index. Naar verwachting zal in 2019 deze energie-index voor Wilco Zutphen nog lager uitvallen door het besparende effect van nieuwe loading docks en hergebruik warme lucht voor gebouwverwarming. Bij Bariet Ten Brink zijn 4 nieuwe HR CV ketels in cascadeschakeling geplaatst, waarvan het besparende effect in 2019 merkbaar moet worden. Binnen Drukkerij Wilco zijn in 2018 geen energiebesparende maatregelen omtrent aardgasverbruik genomen.

4.2. Drinkwater en afvalwater

Drinkwater wordt deels gebruikt voor sanitaire en huishoudelijke doeleinden, maar grotendeels voor productiedoeleinden: maken drukplaten, offsetdrukken en luchtbevochtiging (van belang voor een stabiel drukproces).

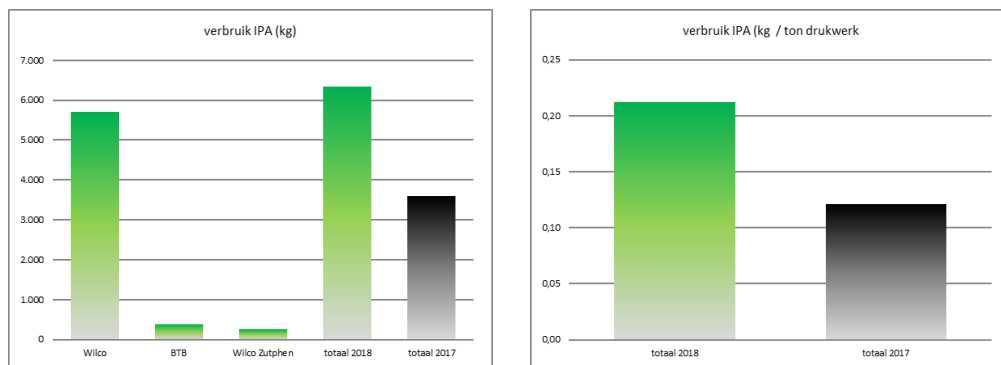
Door onze investeringskeuze voor Heidelberg XL drukpersen draaien wij in principe IPA-vrij op de conventionele machines. Nadeel hiervan is dat het vochtwater sneller vervuilt, dus vaker moet worden vervangen. In 2017-2018 zijn alle plano drukpersen binnen Bariet Ten Brink en Wilco Zutphen volledig vervangen door Heidelberg XL drukpersen. Wij zien dit dan ook terug in de cijfers: drinkwaterinname van Wilco Zutphen ligt ca. 69% hoger dan in 2017 en van Bariet Ten Brink ca. 54%. Opvallend is ook dat de drinkwaterinname door Drukkerij Wilco in 2018 bijna is verdubbeld.

Vanuit arbo-oogpunt is bij Wilco Zutphen een automatische wasinstallatie voor zeeframen in gebruik genomen; voorheen werden deze handmatig schoon gespotten. In beide situaties wordt het spoelwater op de riolering geloosd, hetgeen bij wetgeving is toegestaan.

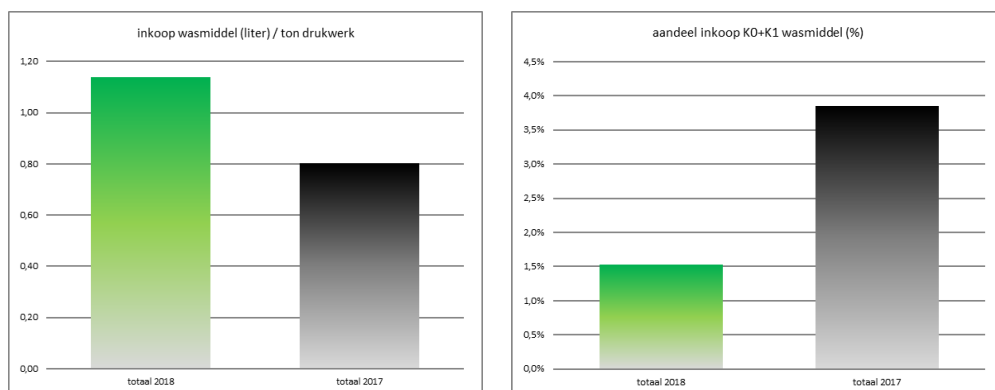
4.3. Emissies naar de lucht

4.3.1. VOS emissie door isopropylalcohol

Isopropylalcohol (IPA) is een vluchtige organische stof (VOS). IPA reductie heeft een positieve impact op mens en milieu. Door onze investeringskeuze voor Heidelberg XL drukpersen draaien wij IPA-vrij op alle conventionele machines tenzij vochtwaterproblematiek het gebruik van IPA noodzakelijk maakt om het drukproces stabiel te houden. Ook de Timson rotatiepers draait IPA-vrij. Vanuit kwaliteitsoogpunt wordt op de LED UV machines IPA-gereduceerd gedrukt ($\pm 3\%$); in 2018 is een 2^e LED UV machine geplaatst bij Drukkerij Wilco. Het gevolg ... in 2018 is in Amersfoort 7.275 liter IPA gebruikt, terwijl dit in 2017 'slechts' 2.175 liter was. Hierdoor meer IPA verbruik per ton drukwerk; met 0,21 kg per ton ligt dit nog steeds beduidend lager dan het branchegemiddelde voor offsetdrukkerijen > 30 fte (1,72 kg per ton).

4.3.2. VOS emissie door oplosmiddelhoudende reinigingsmiddelen

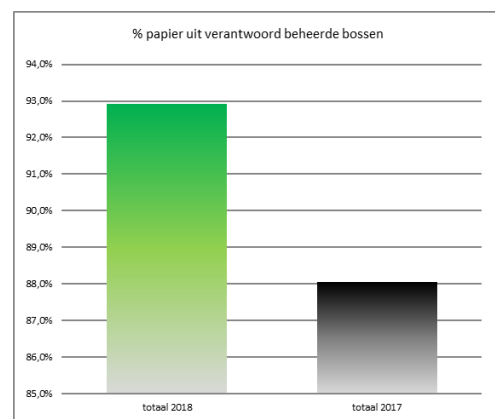
Met de investeringskeuze voor Heidelberg XL drukpersen is sinds 2017 ook een standaardisatie doorgevoerd omtrent het gebruik van hulpmiddelen voor offsetdruken, zgn. perschemie. Hierbij is de inkoop van perschemie voor Wilco Zutphen beter in beeld gebracht dan voorheen; dit verklaart de sterke toename. Voor reiniging van drukpersen maken wij gebruik van K3 middelen (vlampunt ≥ 55 °C) in de gesloten automatische wasinstallaties. Heidelberg XL drukpersen vergen minder wasmiddel door toepassing van een rollendoek- i.p.v. borstelwasinstallatie; dit is een positief neveneffect. Voor handmatig ontvetten van vochtrollen maken wij gebruik van K1 middelen (vlampunt ≥ 0 °C), maar in de dagelijkse praktijk werden ook nog K0 middelen (vlampunt < 0 °C) gebruikt. Deze zeer vluchtige oplosmiddelhoudende stoffen hebben een negatieve impact op zowel mens als milieu en worden sinds eind 2017 niet meer ingekocht, maar voorraad wordt wel opgemaakt. IPA-vrij drukken vereist een meer frequente reiniging van vocht- en inktrollen. Onze voorkeur gaat hierbij uit naar K4 middelen (vlampunt > 100 °C), maar ondanks lichte toename in 2018 is het gebruik hiervan nog steeds zeer beperkt ($\pm 2.7\%$).

4.3.3. Emissie door ozonlaag afbrekende stoffen en gefluoreerde broeikasgassen

Ozonlaag afbrekende en gefluoreerde broeikasgassen worden gebruikt als koudemiddel in installaties voor ruimtekoeling en drukperskoeling. Sinds 2012 wordt binnen Drukkerij Wilco geen gebruik meer gemaakt van R22, een HCFK koudemiddel. Binnen Bariet Ten Brink en Wilco Zutphen zijn nog airco units met R22 uitgerust; hiervoor geldt een uitfaseringsbeleid. Heidelberg XL drukpersen zijn watergekoeld (glycolkoeling) met gebruik van R407C, een HFK koudemiddel. De Baldwin koelinstallatie voor Timson rotatiepers is daarentegen nog uitgerust met R22. Onderhoud en CFK lekcontrole wordt uitgevoerd door erkende bedrijven met een bedrijfscertificaat F-gassen. In 2018 geen emissies van koudemiddel als gevolg van lekkages.

4.4. Grondstoffen

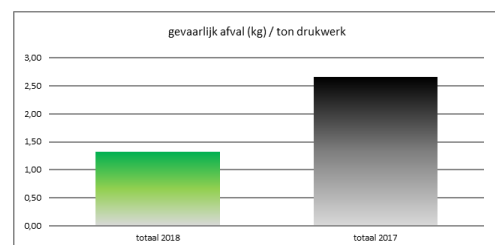
Verantwoord omgaan met de oergrondstof van ons bedrijf - hout - betekent voor ons een FSC® en PEFC™ Chain of Custody certificering. Werken met gecertificeerd materiaal houdt in dat wij gebruik maken van verantwoord geogoste houtvezels in het papier. Houtvezels zijn niet afkomstig uit gebieden waar traditionele, burgerrechten worden geschonden, uit bossen met hoge natuur- of cultuurwaarden, van genetisch gemodificeerde bomen en uit illegale kap of zgn. conversiekap, kappen van natuurlijk bos voor ander landgebruik. Sinds 2015 zien wij een sterke toename in gebruik van papier uit verantwoord beheerde bossen.

4.5. Gevaarlijk afval

Heidelberg XL drukpersen zijn uitgerust met een rollendoek- i.p.v. borstelwasinstallatie. Dit genereert minder gevaarlijk afval; vervuild wasmiddel wordt namelijk in het rollendoek opgenomen.

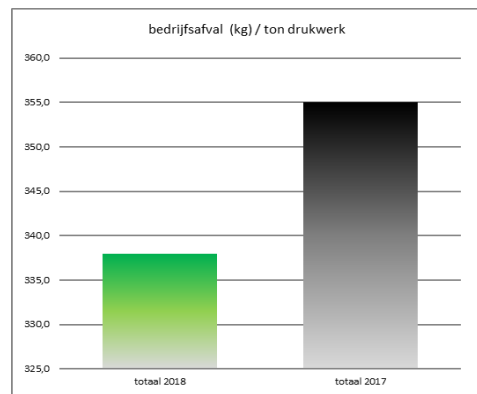
Binnen Drukkerij Wilco werd plaatchemie al vele jaren middels Metafix pH control installaties geneutraliseerd en geloosd. In 2018 zijn ook bij Wilco Zutphen en Bariet Ten Brink Metafix pH control installaties geplaatst; er wordt geen plaatchemie meer als gevaarlijk afval afgevoerd.

Voor conventionele drukinkten wordt gebruik gemaakt van een centraal inkttoevoersysteem. Door te kijken naar de mogelijkheden om de inktbakken schraapschoon te krijgen, wordt meer inkt effectief gebruikt dan voorheen; hiervoor zijn de installaties "geschoond". Resultaat: 76% reductie van de hoeveelheid afvalinkt in 2018 naar ± 4.500 kg. Op de LED UV persen wordt vanuit inktblikken gewerkt; schraapschoon maken van UV inktblikken is standaard werkwijze en resulteert in weinig inktafval.

4.6. Bedrijfsafval

Onze grootste afvalstroom is papier en karton. In 2018 is 9.312.135 kg oud papier aangeboden voor recycling en hergebruik, zgn. 'renewable' grondstof. Dit is 311 kg per ton drukwerk, ruim 5% minder dan in 2017. Dit is opvallend gezien onze strategische keuze om de afwerking tot complete boekproducties voor het merendeel in eigen huis te houden. Meer productiebewerkingen in de binderij genereren meer afval aan papier en karton. De belangrijkste reden voor deze daling is inschietreductie mede door een hogere mate van automatisering op het gebied van JDF koppeling naar de pers vanuit de voorbereiding.

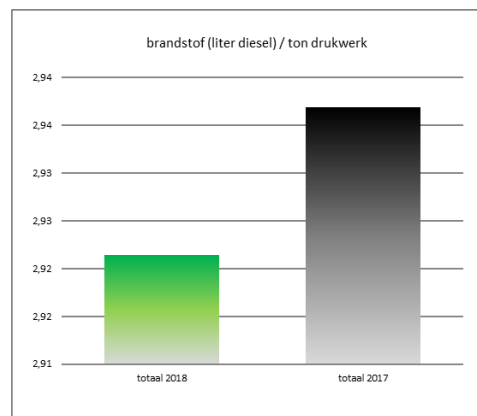

Per ton drukwerk is in totaal 338 ton aan bedrijfsafval afgevoerd in 2018. Naast papier en karton bieden wij ook kunststof folie, hard kunststof en PET bandmateriaal, metaal, aluminium offsetplaten en houten pallets aan voor recycling en hergebruik. Wij maken deels gebruik van retouremballage en lege cartridges worden ingeleverd voor hergebruik en refill ten behoeve van een goed doel. Met een afvalscheiding van 99,5% wordt slechts 1.7 kg brandbaar restafval afgevoerd per ton drukwerk.

4.7. Vervoer

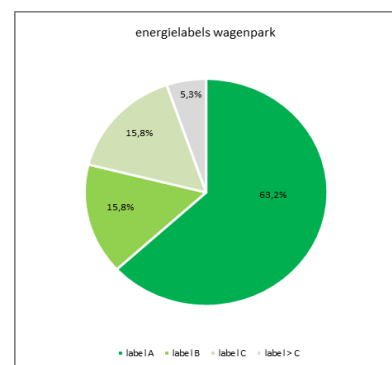
4.7.1. Goederenvervoer

Goederenvervoer van halffabricaat en gereed product vindt bij voorkeur plaats met inzet van eigen vrachtwagens met een laadgewicht tussen 3,5 en 10 ton), die voldoen aan Euro 5 of Euro 6 norm. De vrachtwagens zijn uitgerust met een boordcomputer, die het brandstofverbruik per kilometer monitort. Door gebruik van Adblue wordt de schadelijke NOx uitstoot effectief omgezet in het niet-schadelijke stikstof gas en waterdamp. Betere afstemming van productieplanning op overnight transport beperkt het aantal directe ritten. In 2017-2018 is de vervoer efficiëntie merkbaar verbeterd door combinatievervoer tussen locaties onderling met een zo hoog mogelijke beladingsgraad.

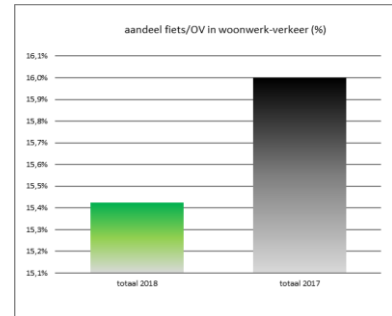

4.7.2. Zakelijk verkeer en woon-werkverkeer

Wilco hanteert als beleid voor aanschaf of lease dat zakelijk verkeer geschiedt met gebruikmaking van elektrische vervoersmiddelen in hybride uitvoering of 100% elektrisch óf anders zuinige vervoersmiddelen met label A. Ons wagenpark telt 19 personenwagens, waarvan ruim 60% een energielabel A heeft.

Reizen met openbaar vervoer wordt gestimuleerd door 100% reiskostenvergoeding, maar de mogelijkheden om gebruik te maken van OV is in de omgeving van de privé situatie van werknemers in meer of mindere mate beperkt en daarom veelal geen optie. Carpoolen wordt gestimuleerd door een maximale vergoeding voor reizen per auto; werknemers nemen hiertoe zelf het initiatief. Sinds 2018 zijn Bariet Ten Brink en Wilco Zutphen uitsluitend productielocaties; kantoorfuncties zijn steeds meer gecentraliseerd in Amersfoort. Zoals verwacht, neemt hierdoor het woon-werkverkeer met de auto toe en wordt minder vaak de fiets of OV gebruikt.

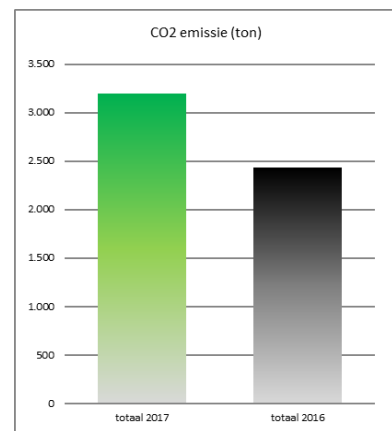

4.8. CO2 emissie

Wij zijn gebruiker van de Milieubarometer © Stichting Stimular om onze CO₂ voetafdruk te berekenen. Deze is op basis van CO₂-emissiefactoren, die gezamenlijk zijn vastgesteld door SKAO, Stimular, Connekt, Milieu Centraal en de Rijksoverheid. Emissiefactoren wijzigen door verandering van technieken. Wij volgen de meest actuele emissiefactoren, gepubliceerd op www.co2emissiefactoren.nl. Kanttekening: de emissiefactor voor groene stroom van buitenlandse waterkrachtcentrales is gelijk gesteld aan groene stroom die voor meer dan 80% in Nederland is opgewekt. Wij hoeven namelijk niet te voldoen aan de norm voor de CO₂ Prestatieladder.

Drukkerij Wilco produceert sinds 1 juli 2011 CO₂ neutraal; Wilco Zutphen doet dit sinds 1 januari 2018. In 2018 is de uitstoot van 1.810 ton CO₂ als gevolg van ons productieproces inclusief woon-werkverkeer van onze medewerkers tot en met het afleveren met eigen vrachtwagens naar CB gecompenseerd. CO₂ compensatie vindt plaats door inzet van zgn. VCS-credits verzorgd door Groenbalans (www.groenbalans.nl). Uitgifte van deze credits voor duurzame energieproductie als bijvoorbeeld wind- en waterenergie mag alleen onder strenge internationale regelgeving. Wilco compenseert door investering in een kleinschalige waterkrachtcentrale in India.

4.9. Ongewone voorvallen en controle door bevoegd gezag

In 2018 hebben zich bij Drukkerij Wilco, Wilco Zutphen en Bariet Ten Brink geen ongewone voorvallen noch out-of-containment incidenten voorgedaan, waarbij stoffen zijn vrijgekomen met risico op verontreiniging van bodem en grondwater. Evenmin hebben wij klachten ontvangen aangaande hinder of verontreiniging van de leefomgeving.

Alle bedrijven vallen onder het Besluit Algemene Regels voor Inrichtingen Milieubeheer (Barim). In 2018 heeft de Omgevingsdienst noch Brandweer een handhavingsbezoek afgelegd bij onze bedrijven. Alle verplicht gestelde meldingen omtrent verandering van inrichting en rapportages omtrent koude-warmteopslag zijn ingediend. Tot op heden hebben wij geen milieuboete ontvangen voortvloeiende uit overtreding van geldende wet-&regelgeving.

5. Vooruitblik 2019 en verder

Verbetering van onze MVO-prestaties heeft een positief effect op de continuïteit van onze bedrijfsvoering. Want elke vorm van verspilling kost niet alleen energie en tijd, maar ook geld op de korte of lange(re) termijn. Onze strategische keuzes voor centralisering in combinatie met specialisme per productielocatie en het in eigen huis maken van complete producties genereert een spanningsveld tussen efficiency en milieu-impact. Te denken valt aan meer elektriciteitsverbruik, meer woon-werkverkeer en meer goederenvervoer tussen locaties onderling. Maar ... wij gaan de uitdaging aan en willen onze ecologische voetafdruk minimaal gelijk houden, maar liever nog verder verkleinen.

✓ **Energiebesparing**

Wilco met haar dochterondernemingen valt onder de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED); vanuit Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (Barim) geldt tevens per 1 juli 2019 een Informatieplicht omtrent energiebesparing. De verplichte EED-audit is uitgevoerd voor Drukkerij Wilco (2015) en Wilco Zutphen (2018) door Stichting Stimular; voor Bariet Ten Brink (2018) door Klimaatroute.nl. Mogelijkheden voor energiebesparing zijn in kaart gebracht. In Amersfoort wordt in 2019 geïnvesteerd in nieuwe compressoren in cascadeschakeling met koude-luchtinlaat en optimalisatieregeling (lagere bovendruk, meest efficiënte inzet, geen onnodige nullast); vrijkomende warmte wordt afgevoerd naar cv ketelhuis. In Zutphen staat led buitenverlichting en spouwmuurisolatie voor 2019 gepland. In Meppel biedt de toepassing van energiezuinige LED verlichting binnen en buiten het pand een groot besparingspotentieel, evenals toepassing van HR warmtepompen en genereren van energiezuinige perslucht middels compressor met koude-luchtinlaat. Uitbreiding van Drukkerij Wilco in Amersfoort biedt op termijn kansen omtrent toepassing van duurzame energiesystemen voor de nieuwe bedrijfshallen.

✓ **Inzet duurzame energiebronnen**

In Amersfoort beogen wij plaatsing van zonnecollectoren op het dak mits gesubsidieerd. Bij afloop van de huidige energiecontracten wordt (opnieuw) gekozen voor inkoop groene stroom, bij voorkeur afkomstig van Nederlandse windenergie.

✓ **Reductie CO₂ emissie en fijnstof door vervoer**

Middels de vervoersaudit zijn mogelijke maatregelen voor personen- en goederenvervoer in kaart gebracht. Vanzelfsprekend continueren wij ons beleid omtrent zakelijk vervoer met gebruikmaking van elektrische vervoersmiddelen in hybride uitvoering of 100% elektrisch óf anderszins energiezuinig met label A. Ook ons beleid omtrent nieuwe vrachtwagens met Euro 6 motoren of hoger wordt gecontinueerd.

✓ **Reductie gevaarlijk afval**

Op dit moment wordt lege verontreinigde emballage afgevoerd als gevaarlijk afval. In 2019 gaan wij ons oriënteren op de mogelijkheid om deze emballage aan te bieden aan Tholu BV voor recycling en hergebruik.

✓ **Reductie VOS emissie**

In 2019 willen wij geen oplosmiddelhoudende reinigingsmiddelen met vlampunt < 0 °C (K0) meer gebruiken. Indien technisch haalbaar willen wij steeds meer K4 middelen met vlampunt > 100 °C gaan gebruiken.

✓ **Duurzame inzet personeel**

Wij zijn in 2018 gestart met meer aandacht voor duurzame inzetbaarheid van het (ouder wordende) personeel. De OR van elke vestiging heeft hiervoor training gevolgd. In 2019 staat de PMO (Preventief Medisch Onderzoek) op het programma, uitgevoerd door Simple Check, waaraan alle medewerkers vrijwillig mogen deelnemen. Resultaten uit het PMO worden gekoppeld aan het project Duurzame Inzetbaarheid, w.o. vitaliteitsbevordering en ergonomische werkhouding.